

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ระหว่างบิดา มารดา กับผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นขั้น ตอนดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวชและบิดามารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นที่เข้ามารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา คือ ผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช จำนวน 170 คนและบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นที่เข้ามารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลจิตเวชจำนวน 170 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างทำโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sample) ซึ่งมีวิธีทำดังนี้

1. เลือกโรงพยาบาลจิตเวชที่จะเป็นแหล่งของกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดแบ่งโรงพยาบาลออกตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้ตัวแทนของโรงพยาบาลภาคละ

1 แห่ง คือ

ภาคเหนือ	โรงพยาบาลสวนปรุง	จังหวัดเชียงใหม่
ภาคกลาง	โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ภาคใต้	โรงพยาบาลประสาทสงขลา	จังหวัดสงขลา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น	จังหวัดขอนแก่น

2. สํารวจจํานวนผู้ป่วยวัยรุ่นที่มีปัญหาสุขภาพจิตและเข้มารับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช ทั้ง 4 แห่ง จากการสำรวจประชากรวัยรุ่นที่เข้มารับการตรวจรักษามีจํานวนทั้งสิ้น 1,020 คน (สถิติแผนงานสุขภาพจิต. 2531) ได้คํานวณหากลุ่มตัวอย่างประชากรจากสูตร (Taro Yamane 1973, อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. 2527: 63)

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

จากการคํานวณหากลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 7 ที่ระดับนัยสําคัญ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยวัยรุ่นจํานวน 170 คนและบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจํานวน 170 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 340 คน ซึ่งจํานวนนี้เป็นกลุ่มตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จํานวนกลุ่มตัวอย่างตามโรงพยาบาลต่าง ๆ

โรงพยาบาล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		รวม
	ผู้ป่วยวัยรุ่น	ผู้ป่วยวัยรุ่น	บิดา/มารดา	
โรงพยาบาลสวนปรุง	269	40	40	80
โรงพยาบาลสมเด็จพระยา	338	50	50	100
โรงพยาบาลประสาทสงขลา	106	30	30	60
โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น	307	50	50	100
รวม	1020	170	170	340

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยวัยรุ่นมีขั้นตอนการเลือกดังนี้

3.1.1 สํารวจจำนวนผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลแต่ละแห่ง ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- ก. เป็นผู้ป่วยวัยรุ่นทั้งเพศชาย เพศหญิง มีอายุระหว่าง 10-20 ปี
- ข. เป็นผู้มีปัญหาทางสุขภาพจิต เช่นปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรม (ยกเว้นผู้ป่วย โรคลมชัก ปัญญาอ่อน ผู้ป่วยที่มีการรับรู้ผิดปกติ หลงผิด ประสาทหลอน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมได้)
- ค. เป็นผู้ที่มีการรับรู้ปกติ อาการทางจิตสงบ สามารถพูดคุยโต้ตอบได้รู้เรื่องและเข้าใจ
- ง. แพทย์เจ้าของไข้อนุญาตให้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างได้

3.1.2 สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีจับสลาก

3.2 กลุ่มตัวอย่างบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นคัดเลือกจาก บิดามารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเป็นผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์การรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ระหว่างบิดา มารดา กับผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

ขั้นสร้างแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการการเจริญเติบโตของวัยรุ่น การอบรมเลี้ยงดูบุตรและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
2. นำข้อมูลจากข้อ 1. มากำหนดเป็นแนวคิดเฉพาะเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ การป้องกันส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตของวัยรุ่นตลอดจนลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่อบอุ่นที่จะให้การเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้บุตรเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มี

สุขภาพร่างกายจิตใจสมบูรณ์แข็งแรง

แนวคิดเฉพาะของการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ป้องกัน
ส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตร มีดังนี้

1. บิดามารดาต้องมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ
2. ให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตร
3. เอาใจใส่ให้เวลาแก่บุตรอย่างสม่ำเสมอ
4. เลี้ยงดูและตอบสนองความต้องการอย่างถูกต้องตามหลักสุขวิทยาและพัฒนาการ
5. สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่จะเสริมสร้างพัฒนาการของบุตร
6. บิดามารดาประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตร
7. ให้การศึกษาอบรม สั่งสอน จรรยา มารยาท แก่บุตร
8. บิดามารดาที่มีความคิดเห็นสอดคล้อง เสนอแนะ เสนอปลายในการเลี้ยงดูบุตร
9. ให้การเลี้ยงดูบุตรตามความเหมาะสม ไม่บังคับหรือตามใจจนเกินไปและ
ให้โอกาสแก่บุตร ไม่เรียกร้องและคาดหวังในตัวบุตรมากเกินไป

แนวคิดเฉพาะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

1. บิดามารดาต้องมีความรักใคร่ปรองดองกัน
2. บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในครอบครัวต้องอบอุ่น มั่นคงปลอดภัย
มีความรักใคร่ผูกพันช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างบิดา มารดาและบุตร
3. บิดามารดาที่มีความมั่นคงชัดเจน จริ่งใจ ให้อภัยซึ่งกันและกัน
4. บิดามารดาเคารพยกย่องนับถือกัน เคารพในสิทธิส่วนบุคคลซึ่งกันและกัน
5. บุตรเคารพยกย่อง และเชื่อฟังบิดามารดา
6. บิดามารดาและบุตรรักษาระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ของครอบครัว ชุมชนและสังคม

ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามที่มีลักษณะสอดคล้องตรงตามแนวคิดเฉพาะที่กำหนดไว้ แบบ
สัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นที่มีปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งแยกรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของบิดาหรือมารดา จำนวน 11 ข้อ คือ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ ฐานะเศรษฐกิจ ลักษณะของครอบครัว สมาชิกในครอบครัว ทั้งหมด จำนวนบุตรทั้งหมด จำนวนบุตรที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู สารเสพติดที่ใช้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยวัยรุ่น จำนวน 13 ข้อ คือ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลำดับการเกิด ในวัยเด็กอาศัยอยู่กับใคร ปัจจุบันอาศัยอยู่กับใคร ระยะเวลาที่ป่วย การวินิจฉัยโรค ประวัติการเจ็บป่วยทางจิตของครอบครัวบิดา ประวัติการเจ็บป่วยทางจิตของครอบครัวมารดา สารเสพติดที่ใช้ประจำ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้ป่วยวัยรุ่น บิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่น ในด้านการรับรู้การปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

2.1 การเลี้ยงดูบุตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 63 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	จำนวน	17	ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ	จำนวน	25	ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม	จำนวน	11	ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	จำนวน	10	ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

ทำประจำ	มีค่า	4	คะแนน
ทำบางครั้ง	มีค่า	3	คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง	มีค่า	2	คะแนน
ไม่เคยทำ	มีค่า	1	คะแนน

2.2 การเลี้ยงดูบุตรเพื่อการป้องกัน ส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตรมีจำนวนคำถามทั้งหมด 30 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การป้องกันส่งเสริมสุขภาพจิตของบุตร	จำนวน	11	ข้อ
การดูแลรักษาในกรณีที่เจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ	จำนวน	10	ข้อ

การฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตรที่เจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ จำนวน 9 ข้อ
ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่า	4	คะแนน
เห็นด้วยมาก	มีค่า	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีค่า	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่า	1	คะแนน

ตอนที่ 3. เป็นข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้ป่วยวัยรุ่น บิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่น
เกี่ยวกับการรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของตน ซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ ดัง
รายละเอียดต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่อบอุ่น	จำนวน	16	ข้อ
ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกแยก	จำนวน	9	ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่

เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่า	4	คะแนน
เห็นด้วยมาก	มีค่า	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีค่า	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่า	1	คะแนน

การหาความจริงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ตามลักษณะดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้ขอให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย
ตรวจสอบรายละเอียดของแนวความคิดเฉพาะเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ การ
ป้องกันส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตร และลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จากนั้น
จึงนำรายละเอียดของแนวความคิดเฉพาะเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
และแบบสัมภาษณ์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขาที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ ดังนี้คือ

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ในสาขาที่ปฏิบัติงานอยู่ไม่ต่ำกว่า 5 ปี
2. ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นได้แสดงออกซึ่งประสิทธิภาพ และความสามารถในการเป็น
ผู้เชี่ยวชาญให้ปรากฏในสาขาจิตเวชวัยรุ่น จิตวิทยาพัฒนาการ การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
การพยาบาลจิตเวชศาสตร์ จนเป็นที่ยอมรับในวงการที่ผู้ทรงคุณวุฒิปฏิบัติงานอยู่ เช่น การเขียนผล
งานทางวิชาการ การค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวัยรุ่น เป็นต้น

3. จำนวนของผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 10 ท่าน ประกอบด้วย จิตแพทย์ 2 ท่าน นักจิตวิทยา 2 ท่าน พยาบาลกุมารเวช 3 ท่านและพยาบาลจิตเวช 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก ก.)

ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแนวคิดเฉพาะและแบบสัมภาษณ์พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมีอิสระในการใช้วิจารณ์ตรวจสอบและพิจารณาแนวคิดเฉพาะและแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำผลมาพิจารณาร่วมกับอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ โดยถือเกณฑ์ 8 ใน 10 ท่านของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับ แบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจะถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา และแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแล้วมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 2 ข้อ 2.1 การเลี้ยงดูบุตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ดังนี้

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย	จำนวน	8	ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ	จำนวน	19	ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม	จำนวน	5	ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	จำนวน	8	ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อ 2.2 การเลี้ยงดูบุตรเพื่อการป้องกันส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตร ได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 32 ข้อ ดังนี้

การป้องกันส่งเสริมสุขภาพจิตของบุตร	จำนวน	11	ข้อ
การดูแลรักษาในกรณีที่บุตรเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ	จำนวน	16	ข้อ
การฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตรที่เจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ	จำนวน	5	ข้อ

ตอนที่ 3 การรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวได้ปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ ดังนี้

ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่อบอุ่น	จำนวน	13	ข้อ
ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แตกแยก	จำนวน	7	ข้อ

การหาความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาล ศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยวัยรุ่นและบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นจำนวน 60 คน แล้วนำผลการทดลองใช้มาหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (coefficient alfa ของ Cronbach) โดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2525: 62)

$$\alpha = \frac{[n/(n-1)](1 - \sum S_i^2 / \sum S^2_x)}$$

n หมายถึงจำนวนข้อสอบ

S_i^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S^2_x หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนผู้รับการทดสอบทั้งหมด

ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความเที่ยงดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การหาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ในกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์การรับรู้เกี่ยวกับ	กลุ่มตัวอย่าง	
	บิดา/มารดา	วัยรุ่น
การเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุตร	0.77	0.84
การเลี้ยงดูเพื่อป้องกันส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตร	0.99	0.84
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	0.84	0.79

หลังจากนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้และหาค่าความเที่ยงแล้ว ได้นำผลมาเสนออาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย พร้อมกับได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2.1 ให้กระชับรัด ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยตัดข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์ด้านการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านจิตใจออกไป 1 ข้อ คงเหลือข้อคำถามทั้งหมดในตอนที่ 2.1 จำนวน 39 ข้อ และเมื่อนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 340 คนแล้ว นำผลที่ได้มาหาค่าความเที่ยง ปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยง ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การหาความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ในกลุ่มตัวอย่างจริง

แบบสัมภาษณ์การรับรู้เกี่ยวกับ	ค่าความเที่ยง
การเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุตร	0.82
การเลี้ยงดูเพื่อการป้องกันส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูสุขภาพจิตของบุตร	0.79
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสวนปรุง โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา โรงพยาบาลประสาทสงขลาและ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การวิจัยครั้งนี้มีผู้ช่วยวิจัย 1 คน เป็นผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 คุณสมบัติของผู้ช่วยวิจัย เป็นอาจารย์ของภาควิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ทางด้านการสอนและการปฏิบัติงานทางด้านการพยาบาลจิตเวชเป็นเวลา 3 ปี

2.2 การเตรียมผู้ช่วยวิจัย

2.2.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย การดำเนินการวิจัย รวมทั้งบทบาทของผู้ช่วยวิจัย คือ ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ช่วยวิจัยทราบ

2.2.2 แนะนำการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วยวัยรุ่น บิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่น โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ให้ดูเป็นตัวอย่างและให้ผู้ช่วยวิจัยทดลองสัมภาษณ์ผู้ป่วยวัยรุ่น บิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่น อย่างละ 10 ฉบับ รวมเป็น 20 ฉบับ ผลการทดลองสัมภาษณ์พบว่าผู้ช่วยวิจัยสามารถสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ครบถ้วนตรงประเด็น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ป่วยวัยรุ่นและบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช 4 แห่ง โดยใช้เวลาแห่งละ 8-10 วัน รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 6 สัปดาห์

4. การเตรียมกลุ่มตัวอย่าง

4.1 กลุ่มผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้เข้าพบพยาบาล หัวหน้าตึก เพื่อขอความร่วมมือในการแนะนำผู้ป่วยให้รู้จักกับผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เมื่อรู้จักกับผู้ป่วยแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ดำเนินการสร้างความคุ้นเคย และอธิบายให้ผู้ป่วยวัยรุ่นเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และวิธีการของการวิจัย รวมทั้งชี้แจงให้ผู้ป่วยวัยรุ่นเข้าใจถึงรายละเอียดที่สัมภาษณ์ว่าผู้ป่วยต้องนิทหนาทนประสบการณ์ไปถึงตอนที่ผู้ป่วยย่างเข้าสู่วัยรุ่นอายุตั้งแต่ 10 ปี จนถึงปัจจุบันว่าในครอบครัวของผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ และบิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างไร ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ แก่ผู้ป่วยและครอบครัว เมื่อผู้ป่วยรู้สึกคุ้นเคยและไว้วางใจผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยมากขึ้นแล้วโดยสังเกตได้จาก สีหน้า ท่าทางเป็นมิตรสามารถบรรยายปัญหาข้อคับข้องใจให้ผู้วิจัยฟังได้ ผู้วิจัยจะขอนัดเวลาในการสัมภาษณ์ผู้ป่วยวัยรุ่น โดยเตรียมสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ให้เป็นสัดส่วนเฉพาะ เพื่อให้ผู้ป่วยรู้สึกเป็นกันเอง ปลอดภัยและสามารถ ตอบคำถามได้อย่างอิสระตามความรู้สึกของผู้ป่วย และผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์

4.2 กลุ่มบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่นในโรงพยาบาลจิตเวช ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากพยาบาลประจำการหรือเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ช่วยนัดบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่น ในกรณีที่ไม่เคยมาเยี่ยมบุตรหรือมาเยี่ยมมานาน ๆ ครั้ง ในกรณีที่บิดาหรือมารดาเคยมาเยี่ยมผู้ป่วยวัยรุ่นประจำ ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยวัยรุ่น ผู้ซึ่งมีความยินดี เต็มใจให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ ก่อนสัมภาษณ์ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยจะสร้างความคุ้นเคย และชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการของการวิจัย ตลอดจนรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับไม่นำไปเปิดเผยหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ตอบหรือต่อตัวผู้ป่วยวัยรุ่น และหากพบปัญหาอะไรร้ายแรง ผู้วิจัยก็รายงานให้พยาบาลประจำการทราบต่อไปเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการรักษาผู้ป่วยวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เสนอในรูปแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลการรับรู้การปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างบิดาหรือมารดากับผู้ช่วยวัยรุ่น ในโรงพยาบาลจิตเวช เสนอในรูปคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ยมีดังนี้

3.5 - 4	หมายถึง	ทำประจำ หรือ เห็นด้วยมากที่สุด หรือมีความคิดเห็น
ในทางบวกมาก		
2.5 - 3.49	หมายถึง	ทำบางครั้ง หรือ เห็นด้วยมาก หรือมีความคิดเห็นทาง
บวกปานกลาง		
1.5 - 2.49	หมายถึง	ทำนาน ๆ ครั้ง หรือ เห็นด้วยน้อย หรือมีความคิดเห็น
ทางบวกน้อย		
1.0 - 1.49	หมายถึง	ไม่เคยทำ หรือ ไม่เห็นด้วย หรือมีความคิดเห็นในทางลบ
3. เปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรระหว่างบิดาหรือมารดากับผู้ช่วยวัยรุ่น โดยใช้ ที-เทส (t-test)
 4. เปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรระหว่างกับผู้ช่วยวัยรุ่น ในโรงพยาบาลจิตเวชที่มีภูมิหลังที่ต่างกัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way anova)
 5. ถ้าหากพบความแตกต่าง จะทดสอบความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีทดสอบของ เชฟเฟ (Scheffè)
 6. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSx

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (percent)

$$\text{ค่าร้อยละ} = (\text{จำนวนตัวอย่าง} / \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}) \times 100$$

2. การหาค่ามัธยฐานเลขคณิตของแบบสัมภาษณ์การเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรในแต่ละด้าน โดยใช้สูตร (ประกอบกรรณสูตร 2525: 80)

$$\bar{x} = \Sigma x / N$$

$$\bar{x} = \text{ค่ามัธยฐานเลขคณิต}$$

$$\Sigma x = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}$$

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสัมภาษณ์ในแต่ละข้อ แต่ละด้าน โดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2525: 81)

$$SD = \{ [N \Sigma x^2 - (\Sigma x)^2] / N(N-1) \}^{1/2}$$

$$SD = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$\Sigma x = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$\Sigma x^2 = \text{ผลรวมกำลังสองของคะแนนแต่ละจำนวน}$$

$$N = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}$$

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรระหว่างบิดาหรือมารดากับผู้ป่วยวัยรุ่นและระหว่างผู้ป่วยวัยรุ่นเพศชายกับผู้ป่วยวัยรุ่นหญิง โดยนำค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ แต่ละด้าน ไปทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้สูตร (บุญธรรม กิจปรีตาภิวัตน์ 2527 : 298)

$$t = (\bar{x}_1 - \bar{x}_2) / \{ [(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2] / (n_1 + n_2 - 2) \times [(n_2 + n_1) / n_1 n_2] \}^{1/2}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

t แทนค่าที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญ

\bar{x}_1, \bar{x}_2 แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละกลุ่ม

S_1^2, S_2^2 แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละกลุ่ม

n_1, n_2 แทนจำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่ม

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการปฏิบัติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรระหว่างบิดาหรือมารดากับผู้ป่วยวัยรุ่นหรือระหว่างผู้ป่วยวัยรุ่น

เพศชายกับผู้ป่วยวัยรุ่นเพศหญิง โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way anova) โดยใช้สูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2525: 197)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS=SS/df	F
ระหว่างกลุ่ม	K-1	SSa	MSa=SSa/K-1	F=MSa/MSw
ภายในกลุ่ม	N-K	SS _w =SS _t -SS _a	MS _w =SS _w /N-K	

- SS_t = ผลบวกกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนของคะแนนแต่ละคนจากคะแนนเฉลี่ย
- SS_a = ผลบวกกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนของคะแนนเฉลี่ยในทุกกลุ่มจากคะแนนเฉลี่ย
- SS_w = ผลบวกกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนภายในกลุ่มเป็นส่วนที่เหลือหรือค่าความคลาดเคลื่อน
- MS_a = ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
- MS_w = ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
- N = จำนวนตัวอย่างประชากรทั้งหมด
- K = จำนวนกลุ่ม
- F = อัตราส่วนความแปรปรวนของเอฟ

6. ถ้าปรากฏว่า $F = MS_a / MS_w$ จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่ามีความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffé) โดยใช้สูตร

$$F = \frac{\text{ความแปรปรวนที่มีค่ามาก}}{\text{ความแปรปรวนที่มีค่าน้อย}}$$

$$= \frac{S_1^2}{S_2^2}$$